

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.9.8.
COM(2010) 465 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

**A MENEKÜLTSTÁTUSZ MEGADÁSÁRA ÉS VISSZAVONÁSÁRA VONATKOZÓ
TAGÁLLAMI ELJÁRÁSOK MINIMUMSZABÁLYAIRÓL SZÓLÓ, 2005.
DECEMBER 1-I 2005/85/EK IRÁNYELV ALKALMAZÁSÁRÓL**

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A MENEKÜLTSTÁTUSZ MEGADÁSÁRA ÉS VISSZAVONÁSÁRA VONATKOZÓ TAGÁLLAMI ELJÁRÁSOK MINIMUMSZABÁLYAIRÓL SZÓLÓ, 2005. DECEMBER 1-I 2005/85/EK IRÁNYELV ALKALMAZÁSÁRÓL

1. BEVEZETÉS

A menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló 2005. december 1-i 2005/85/EK tanácsi irányelv (a továbbiakban: az irányelv)¹ egyike annak az öt menekültügyi jogszabálynak, amelyek az 1999. évi tamperei Európai Tanács következtetései alapján és a hágai programmal összhangban lefektették a közös európai menekültügyi rendszer alapjait. Az irányelv Dánia kivételével valamennyi tagállamra nézve kötelező².

E jelentés az irányelv 42. cikke alapján készült, és áttekintést nyújt az irányelv tagállamok általi átültetéséről és végrehajtásáról, az esetleges problematikus kérdéseket is ideértve. A Bizottságnak bejelentett átültetési intézkedések elemzésén, valamint tagállami szakértőkkel, nem kormányzati szervezetekkel, menekültüggyel foglalkozó jogászokkal és az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságával való konzultációkon, továbbá a Bizottság kérdőívére adott tagállami válaszokon, az irányelv végrehajtásáról készített tanulmányokon³, az Európai Menekültügyi Alap által társfinanszírozott projektekről szóló jelentéseken, a kormányközi egyeztetésben részt vett államok menekültügyi eljárásairól készült jelentésen⁴ és a menedékkérőknek nyújtott ingyenes jogi segítségnyújtásról készült ECRE/ELENA felmérésen alapul. E jelentést az irányelv átdolgozását⁵ kísérő hatásvizsgálattal együtt kell olvasni.

Azon tagállamok esetében, amelyek a jelentés elkészítésének időpontjában még nem jelentettek be teljes körű átültetési intézkedéseket, a vonatkozó információkat a hatályos jogszabályok és adott esetben jogszabálytervezetek alapján gyűjtöttük össze.

2. TÖRTÉNETI ÉS SZAKPOLITIKAI HÁTTÉR

Az irányelvet a Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően egyhangú szavazással fogadta el. Az irányelv célja a tisztességes és hatékony menekültügyi eljárások minimumszabályainak megállapítása. A hágai programban a Bizottság felkérést kapott, hogy értékelje az első szakasz szabályait és nyújtson be a második szakasz jogszabályaira vonatkozó javaslatokat, azok 2010 végéig történő elfogadása céljából. A menekültügyi

---

¹ HL L 326., 2005.12.13., 13. o.

² E jelentésben „tagállamok” alatt azokat a tagállamokat értjük, akikre nézve az irányelv kötelező erejű.

³ Lásd: Nijmegen University, „The Procedures Directive: Central Themes, Problem Issues, and Implementation in Selected Member States”, K. Zwaan (szerk.) 2008. március; UNHCR, „Improving Asylum Procedures. Comparative Analysis and Recommendations for Law and Practice”, 2010. március.

⁴ IGC, „Asylum Procedures. Report on Policies and Practices in IGC Participating States”, 2009. május.

⁵ A nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló irányelvre vonatkozó javaslat, 2009. október 21., COM(2009) 554.

politikai tervben⁶ a Bizottság a közös európai menekültügyi rendszer második szakaszának végrehajtása érdekében a különböző eljárási szabályozások csökkentését, a védelemre vonatkozó előírások erősítését és EU-szerte egységes alkalmazásuk biztosítását javasolta. A 2008. október 16-i Európai Bevándorlási és Menekültügyi Paktum további politikai támogatást biztosított e célkitűzésnek azáltal, hogy felkérte a Bizottságot, nyújtson be javaslatokat – többek között – arra irányulóan, hogy amennyiben lehetséges, 2010-ben – de legkésőbb 2012-ben – közös garanciákat tartalmazó, egységes menekültügyi eljárást vezessenek be. A Stockholmi Program megerősítette ezt a kötelezettségvállalást.

2009. október 21-én a Bizottság az irányelv módosítására vonatkozó javaslatot nyújtott be. E javaslat célja az eljárások ésszerűsítése és megerősítése, valamint az elsőfokú döntések minőségének javítása az egész Unióban. A tervezett szabályok többek között a Bizottság által különböző tagállamokban azonosított bevált gyakorlatokon alapulnak.

3. NYOMON KÖVETÉS ÉS AZ ÁTÜLTETÉS HELYZETE

Az irányelv nagy részét illetően az átültetés határideje 2007. december 1-je volt, míg a jogi segítségnyújtásról szóló 15. cikket 2008. december 1-jéig kellett átültetni. E határidők lejártát követően minden, az átültető intézkedéseket nem, illetve nem teljes mértékben közlő tagállammal szemben jogsértési eljárást indítottak. A Bizottság ezután a Szerződés 226. cikkének megfelelően 17 hivatalos felszólító levelet és 5 indokolással ellátott véleményt küldött ki. Jelenleg Belgium és Írország kivételével minden tagállam teljes mértékben közölte átültető intézkedéseit. A Bizottság úgy határozott, hogy Belgium és Írország ügyében a Bírósághoz fordul, Görögországhoz pedig hivatalos felszólító levelet intézett az irányelv számos rendelkezése – nevezetesen az eljáráshoz való hozzáféréstől és a kísérő nélküli kiskorúakkal való bánásmódról szóló rendelkezések – megfelelő átültetésének elmulasztása miatt.

2008. január 1.⁷ és 2009. december 31. között azon 26 tagállamban, amelyeket köt az irányelv, 492 995 menedékkérő iránti kérelmet regisztráltak. Ugyanebben az időszakban a tagállamok 444 165 elsőfokú határozatot és 125 785 másodfokú határozatot hoztak⁸.

4. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

4.1. Fogalommeghatározások (2. cikk)

A nemzeti jogszabályok általában tükrözik az irányelv fogalommeghatározásait. Több tagállamban (pl. Belgium, Írország, Litvánia, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia és az Egyesült Királyság) a menedékkérő fogalmának nemzeti meghatározása nem tartalmazza kifejezetten az irányelv azon követelményét, amely szerint egy személyt mindaddig menedékkérőnek kell tekinteni, amíg ügyében jogerős határozatot nem hoztak, az ír jogszabály pedig nem felel meg a kísérő nélküli kiskorú irányelvben szereplő meghatározásának.

---

⁶ Politikai terv a menekültügyről – Az Unió országaiban biztosított védelem összehangolt megközelítése, 2008. június 17., COM(2008) 360.

⁷ Az e bekezdésben említett, a 2007. december 1. előtti kérelmekről hozott döntésekre az irányelv hatálya nem terjedt ki.

⁸ A másodfokú határozatokra vonatkozó adatok azonban nem teljes körűek, mivel 3 tagállam nem szolgáltatott adatot 2008-ra vonatkozóan, 2009 tekintetében pedig 9 tagállam adatai hiányoztak.

4.2. *Hatály és felelős hatóságok (3. és 4. cikk)*

Írország kivételével valamennyi tagállam egységes eljárást hozott létre, és így az irányelvet mind a menekültstátusz, mind a kiegészítő védelmi jogállás megállapítása tekintetében alkalmazza. A tagállamok nagy többsége egy eljáró hatóságot jelölt ki, tipikusan egy szakosított közigazgatási szervet. Több tagállamban más hatóságok is részt vesznek egyes különleges eljárásokban vagy egyes különleges ügyekben, így a határon folytatott eljárásban (Észtország, Franciaország), az ismételt kérelmekre vonatkozó előzetes eljárásban (Belgium), nemzetbiztonsági ügyekben (Belgium), és európai biztonságos harmadik országot érintő ügyekben (Németország).

5. KÜLÖNLEGES RENDELKEZÉSEK

5.1. Alapelvek és garanciák

5.1.1. *Az eljáráshoz való hozzáférés (6. cikk)*

A tagállamoknak biztosítaniuk kell a menedékjog iránti kérelem benyújtásához való jogot, valamint biztosítaniuk kell, hogy a megfelelő hatóságok képesek legyenek az eljáráshoz való hozzáférést megkönnyíteni a kérelmet benyújtani kívánó személyek számára. A hozzáférésre vonatkozó eljárások egyéb vonatkozásait a tagállamok szabadon szabályozhatják.

Míg valamennyi tagállam hivatalosan biztosítja a menedékjog kérelmezéséhez való jogot, a nemzeti hozzáférési rendszerek jelenleg nagymértékben különböznek. Egyes tagállamokban a bűnüldöző hatóságok, tipikusan a rendőrség és/vagy a határőrség rendelkeznek hatáskörrel a menedékjog iránti kérelmek átvételére (pl. Belgium, Ciprus, Finnország, Franciaország, Litvánia, Észtország, Görögország, Olaszország, Lettország, Lengyelország, Portugália, Románia és Szlovákia). Más tagállamokban a kérelmet erre kijelölt helyen kell benyújtani, például igénylési (befogadó) központban vagy az eljáró hatóság irodáiban (pl. Ausztria, Bulgária, Németország, Csehország, Magyarország, Franciaország, Hollandia, Málta, Szlovénia, Svédország és az Egyesült Királyság). E rendszer számos tagállamban lehetőséget teremt arra, hogy a menedékjog kérelmezésére vonatkozó szándékot előzetesen közöljék más hatóságokkal is (pl. Ausztria, Németország, Bulgária, Szlovénia). Franciaországban a jogszerűtlenül az ország területén tartózkodó személyeknek először a prefektúrán kell kérelmezniük a tartózkodáshoz való jogot, és ezt követően kell benyújtaniuk a kérelmet az eljáró hatósághoz.

A szülők által benyújtott kérelmek általában kiterjednek az eltartott kiskorúakra, és Ciprus, Franciaország, Görögország, Magyarország, Málta, Lengyelország és Portugália biztosítja a lehetőséget arra is, hogy a felnőtt korú eltartott nevében kérelmet nyújtsanak be. Egyes tagállamokban (pl. Görögország, Hollandia, Németország) a kérelem benyújtásához való jog a bizonyos életkort betöltött kiskorúakat is megilleti. Belgiumban, Németországban, Franciaországban, Görögországban, Litvániában, Hollandiában és Szlovákiában a kísérő nélküli kiskorú nevében a gyám vagy más képviselő jogosult kérelem benyújtására.

A tagállamokban vagy bizonyos hatóságok⁹, vagy a hatóságok általában¹⁰ kötelesek arra, hogy a *de facto* menedékkérőket a hatáskörrel rendelkező hatósághoz utalják (pl. Görögország, Lettország, Hollandia, Málta, Szlovákia), és/vagy értesítsék e hatóságot a menedékjog iránti kérelemről (pl. Ausztria, Belgium, Csehország, Görögország, Magyarország, Lettország, Málta, és Svédország). A kérelmekhez kapcsolódó formalitások teljesítésére vonatkozó határidők eltérően alakulnak az egyes tagállamokban. E határidő lehet 3–5 hónap (Málta), 36 nap (Franciaország¹¹), 1 hónap (Hollandia¹²) vagy 2 hét (Ciprus), míg Belgium, Csehország, Finnország, Magyarország, Litvánia és Svédország 3 napot meg nem haladó határidőket közöltek. Az eljáráshoz való hozzáférést illetően Görögországban hosszú késedelmekről és más gyakorlati nehézségekről számoltak be.

5.1.2. *A tagállamban maradás joga (7. cikk)*

A nemzeti jogszabályok általában elismerik a kérelem elsőfokú elbírálásának ideje alatt a tagállamban maradáshoz való jogot. A tagállamok azonban különböző megközelítéseket alkalmaznak az átadáshoz, illetve kiadáshoz kapcsolódó kivételeket illetően. A menedékkérő származási országnak való kiadása számos tagállamban csak a menedékkérelemről való elutasító határozat meghozatalát követően lehetséges (pl. Észtország, Görögország, Spanyolország, Finnország, Magyarország, Litvánia, Lettország, Hollandia, Portugália, Szlovénia, Szlovákia és az Egyesült Királyság). Kivételekre lehetőség van a következő tagállamokban: Ausztria, Ciprus, Csehország, Németország, Franciaország¹³, Írország, Olaszország, Luxemburg, Málta, Lengyelország, és Svédország. Romániában kivételnek csak a terrorizmushoz kapcsolódó ügyekben van helye.

5.1.3. *A határozathozatallal szemben támasztott követelmények és a menedékkérőket megillető garanciák (8., 9. és 10. cikk)*

A menedékjog iránti kérelmeket nem lehet elutasítani, illetve kizárni az érdemi elbírálásból azon az alapon, hogy azokat nem a lehető legrövidebb időn belül nyújtották be. Ennek az elvnek a tagállamok általában eleget tesznek. Finnország és Málta¹⁴ azonban a kérelem későbbi időpontban történő benyújtását bizonyos feltételekhez köti, Franciaországban és Csehországban¹⁵ pedig a fogva tartott személyeknek az e jogról való tájékoztatást követő 5, illetve 7 napon belül be kell nyújtaniuk a kérelmet.

Az irányelv értelmében a kérelmeket a menekültüggyel foglalkozó hozzáértő személyzetnek egyénileg, tárgyilagosan és pártatlanul, a származási országra vonatkozó pontos és naprakész információk alapján kell elbírálnia. E követelményeket Ausztria, Ciprus, Németország, Görögország¹⁶, Finnország, Magyarország, Olaszország, Luxemburg, Románia, Szlovénia és

---

⁹ Hivatkozással a következő országokra: Belgium, Csehország, Görögország, Magyarország, Franciaország, Málta, Szlovákia.

¹⁰ Hivatkozással a következő országokra: Ausztria, Bulgária, Finnország, Lettország, Hollandia, Svédország.

¹¹ Ez tartalmaz egy 15 napos időszakot, amely alatt a prefektúra kiadja az engedélyt, és 21 napot, amely alatt a kérelmezőnek be kell nyújtania a kérelmet. A gyakorlatban átlagosan 20 napig tart az eljárás.

¹² Hivatkozással az átmeneti központban való várakozási időre.

¹³ Bár a két eljárás párhuzamosan folyik, Franciaország nem adja ki a menedékkérőket a származási országnak.

¹⁴ Máltán a kérelmet az érkezéstől számított 60 napon belül be kell nyújtani. A későbbi benyújtás csak különleges és rendkívüli okokból engedélyezhető.

¹⁵ A határidő eltelte után Franciaországban a kérelem elfogadhatatlannak minősül, míg Csehországban „a menedékkérelem benyújtásához való jog megszűnik”.

¹⁶ E követelmények gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban azonban problémákról számoltak be.

az Egyesült Királyság kellően világosan és részletesen ültette át¹⁷, míg más tagállamok nemzeti szabályai csak implicit módon tükrözik ezeket. A képzésre és a nyomon követő képzésre vonatkozó intézményi keretek léteznek a következő tagállamokban: Ausztria, Belgium, Finnország, Németország, Svédország, Magyarország, Hollandia, és az Egyesült Királyság. Más tagállamok inkább eseti jelleggel nyújtanak képzéseket, és az egyes képzések időtartama, intenzitása és tartalma között jelentős eltérések mutatkoznak.

A tagállamok általában előírják, hogy a hatóságok a kérelmek ügyében hozott határozatokat foglalják írásba, adjanak ténybeli és jogi indokolást, és nyújtsanak tájékoztatást arról, hogy a határozatot hogyan lehet megtámadni¹⁸. Jelentős különbségek vannak azonban a határozatok szerkezetét és tartalmát illetően, és hiányosságok mutatkoznak az indokolás minősége terén¹⁹. Ciprus és Hollandia olyan kiegészítő rendelkezést alkalmaz, amely lehetővé teszi az indokolás elhagyását abban az esetben, ha a menekültstátusz megadásának elutasítása mellett a kérelmezőnek azonos jogokat biztosító más jogállást ajánlanak fel.

A nemzeti jogszabályok általában megjelenítik az irányelv 10. cikkének (1) bekezdésében felsorolt garanciákat. A tagállamok nagy többsége olyan nyelven nyújt tájékoztatást a kérelmező számára, amelyről feltételezhető, hogy azt megérti. Egyes tagállamok azonban feljogosítják a kérelmezőket, hogy olyan nyelven kapjanak tájékoztatást, amelyet értenek (Ausztria, Csehország, Magyarország, Litvánia, Lengyelország, Bulgária), túlterjeszkedve ezzel az irányelv követelményein. Az érintettek eljárásról való tájékoztatására a tagállamok széles körben alkalmaznak különböző nyelveken megfogalmazott nyomtatott anyagokat (Ausztria, Belgium, Spanyolország, Ciprus, Csehország, Észtország, Finnország, Franciaország, Írország, Magyarország, Litvánia, Lettország, Málta, Hollandia, Lengyelország, Svédország, Szlovákia, Románia), és több tagállam a kifejezetten az érintetteknek szóló eljárási dokumentumokban is feltünteti a releváns információkat (Bulgária, Ciprus, Csehország, Szlovákia) és/vagy szóban tájékoztatja a kérelmezőt (Finnország, Litvánia, Málta, Szlovákia).

A tagállamok többségében a nemzeti szabályok – az irányelv 10. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírtaknak megfelelően – biztosítják tolmács ingyenes igénybevételének lehetőségét, legalább a személyes meghallgatás alkalmával. E rendelkezést nem ültették át teljes körűen Belgiumban és Írországban²⁰, Görögországban pedig állítólag csak a fővárosban biztosítanak tolmácsolási szolgáltatást. Egyes tagállamok (pl. Finnország, Franciaország, Litvánia) videokonferenciát vagy telefonkonferenciát alkalmaznak az egyes nyelvek vonatkozásában vagy egyes helyeken fennálló tolmácshiány orvoslására, és e tekintetben jelentős gyakorlati együttműködési kezdeményezésekre került sor, így többek között a tolmácsállomány-projektre. Az Európai Menekültügyi Támogató Hivatal várhatóan további lendületet ad az ilyen együttműködési kezdeményezéseknek.

A határozatról való tájékoztatás kötelezettségét illetően a tagállamok egy része a határozatot meghallgatás során személyesen adja át a kérelmezőnek (pl. Bulgária, Észtország,

---

¹⁷ Egyes tagállamokban (pl. Németország, Finnország és Magyarország) a jogszabály nem tartalmaz kifejezett szabályokat a menekültüggyel foglalkozó személyzet képzettségére vonatkozóan. A gyakorlatban azonban biztosítanak képzéseket.

¹⁸ Egyes tagállamok (pl. Hollandia és Finnország) a rendes közigazgatási jogot alkalmazzák, különösen a határozatok indokolására vonatkozó kötelezettséget illetően.

¹⁹ Különösen aggályosnak tekintett a görögországi határozatok indokolása.

²⁰ Írországban a jogszabály a meghallgatás során tolmács jelenlétét csak „lehetőség szerint” írja elő. Belgiumban a meghallgatás mellőzhető, ha nem áll rendelkezésre tolmács.

Csehország, Olaszország, Litvánia, Spanyolország²¹) míg más tagállamok postai úton küldik meg (pl. Franciaország, Németország, Észtország). Több tagállam a kérelmezőnek és jogi tanácsadójának egyaránt kézbesíti a határozatot (pl. Belgium, Bulgária, Csehország, Litvánia, Hollandia²², Szlovénia), míg Németország és Hollandia²³ alkalmazza azt a rendelkezést, amely lehetővé teszi, hogy a határozatot csak a jogi tanácsadónak kézbesítsék. Az Egyesült Királyság az eljárástól függően valamennyi fentiekben leírt változatot alkalmazza.

A hatóságok a kérelmezőket a döntés eredményéről és jogorvoslati jogaikról vagy szóban, akár tolmács jelenléte útján (Bulgária, Csehország, Észtország, Görögország, Olaszország, Finnország, Olaszország, Litvánia, Spanyolország), vagy a határozat kézbesítésekor írásbeli fordítás rendelkezésre bocsátásával tájékoztatják (Ausztria, Ciprus, Észtország, Németország, Franciaország, Lengyelország, Románia, Szlovénia). Belgium, Spanyolország és Hollandia ingyenes jogi segítségnyújtást alkalmaz²⁴. Írországban a jogszabályból hiányoznak az e garanciát átültető kifejezett szabályok, míg Görögországban a kérelmezőket állítólag nem tájékoztatják megfelelően a határozatról és jogorvoslati jogaikról. Észtországban, Litvániában, Bulgáriában és Szlovéniában a határozatot tolmács útján teljes egészében felolvassák a kérelmezőnek vagy azt írásban lefordítják, ami bevált gyakorlatnak tekinthető.

5.1.4. Személyes meghallgatás (12., 13. és 14. cikk)

Míg a személyes meghallgatáshoz való jogot minden tagállam biztosítja, néhány tagállam választható kivételeket is alkalmaz. A meghallgatás mellőzhető, ha az eljáró hatóság már meghallgatta a kérelmezőt annak érdekében, hogy segítséget nyújtson neki kérelme benyújtásához (Ciprus, Görögország, Szlovénia, az Egyesült Királyság), a kérelmező irreleváns információkat közöl (Ciprus, Görögország, Szlovénia, és az Egyesült Királyság) vagy összefüggéstelen, ellentmondásos, valószínűtlen vagy elégtelen nyilatkozatokat tett (Ciprus, Görögország, Szlovénia és az Egyesült Királyság), biztonságos származási országból (Görögország és Szlovénia) vagy biztonságos harmadik országból származik (Görögország, Finnország, Szlovénia és az Egyesült Királyság), ismételt kérelmet nyújtott be (Ciprus, Csehország, Németország, Finnország, Görögország, Olaszország, Luxemburg, Szlovénia és az Egyesült Királyság), vagy azért nyújt be kérelmet, hogy kitoloncolását késleltesse (Ciprus, Görögország, Szlovénia és az Egyesült Királyság). A nemzeti kivételek több esetben eltérnek az irányelv megfogalmazásától²⁵.

A nemzeti szabályok általában tükrözik az irányelv azon követelményét, amely szerint a meghallgatást a családtagok jelenléte nélkül kell lefolytatni. Franciaországban, Hollandiában, Szlovéniában és Írországban azonban a jogszabály nem kellően pontos e tekintetben. Egyes tagállamokban (pl. Bulgária, Csehország, Spanyolország, Finnország, Németország, Hollandia, és Szlovénia) a jogszabály nem rendelkezik kifejezetten az irányelvben rögzített azon követelményről, amely szerint a meghallgatás tekintetében biztosítani kell a megfelelő titoktartást, és problémákról számoltak be a Görögországban és Spanyolországban követett gyakorlatokat illetően.

---

²¹ Hivatkozással az uralkodó közigazgatási gyakorlatra.

²² Hivatkozással egy igénylési központban alkalmazott eljárásra.

²³ Hivatkozással a meghosszabbított eljárásra.

²⁴ Az irányelv 10. cikke (1) bekezdésének e) pontja lehetővé teszi a tagállamok számára az e kötelezettség alóli mentesülést abban az esetben, ha ingyenes jogi segítségnyújtás áll rendelkezésre.

²⁵ A meghallgatás mellőzhető, ha nem áll rendelkezésre tolmács (Belgium) vagy ha a kérelem nyilvánvalóan megalapozatlan (Franciaország). Szlovéniában a meghallgatás gyorsított eljárás esetén nem kötelező, és a gyakorlatban állítólag gyakran mellőzik.

Az irányelv megköveteli, hogy a tagállamok a személyes meghallgatásokat olyan körülmények között folytassák le, amelyekben a kérelmezők átfogóan előadhatják kérelmük benyújtásának okait. Bár ez a követelmény jelentőséggel bír azon kérelmezők számára, akiknek nemük vagy életkoruk miatt és/vagy trauma következtében további támogatásra lehet szükségük, az irányelv nem határoz meg kifejezetten a különleges szükségletekkel rendelkező kérelmezőket megillető garanciákat, például a nemi különbségeket figyelembe vevő meghallgatást. Egyes tagállamok azonban elfogadtak erre vonatkozó szabályozást, így például azonos nemű tolmács és/vagy meghallgatást lefolytató személy biztosítását (Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Németország, Spanyolország, Hollandia, Litvánia, Olaszország, Magyarország, Szlovákia, Szlovénia és az Egyesült Királyság) és tájékoztatás nyújtását a menekültstátusz megállapításának a nemmel összefüggő elemeiről (Ausztria, Németország, Svédország).

Az irányelv előírja, hogy a meghallgatás során a kommunikációnak olyan nyelven kell zajlania, amelyről „ésszerűen feltételezhető, hogy a menedékkérő azt megérti”. A nemzeti szabályok több tagállamban (Ausztria, Bulgária, Csehország, Belgium, Magyarország, Litvánia, Olaszország, Görögország) túlterjednek e követelményen és olyan nyelvet jelölnek meg, amelyet az érintett megért, míg más tagállamok követik az irányelv megfogalmazását. A jogszabályi előírásokat a gyakorlatban állítólag nem mindig követik, elsősorban a tolmácsok hiánya miatt²⁶, és egyes tagállamokban (pl. Bulgária, Spanyolország, Finnország, Németország, Hollandia, Írország) a nemzeti szabályok nem rendelkeznek kifejezetten az irányelvnek a meghallgatást végző személy felkészültségére vonatkozó követelményéről.

A meghallgatásról jegyzőkönyv készítésére és annak a kérelmező rendelkezésére bocsátására vonatkozó követelményt a jogszabályok általában tükrözik. Az egyes gyakorlatok között azonban jelentős eltérések mutatkoznak, így egyes tagállamokban jegyzőkönyv készül (pl. Görögország, Olaszország, Hollandia, Németország, Ciprus, Magyarország, Írország, Málta, Portugália, Románia, Svédország), más tagállamokban átirat (pl. Belgium, Bulgária, Franciaország, Csehország, Finnország, Litvánia, Szlovénia, az Egyesült Királyság, Szlovákia, Lengyelország), néhány tagállam pedig hang- és/vagy képi rögzítésről rendelkezik (Ausztria, Finnország, Spanyolország, Magyarország, Luxemburg, Lettország, Lengyelország és az Egyesült Királyság). Míg egyes tagállamok lehetővé teszik a kérelmező számára, hogy észrevételeket tegyen a meghallgatásról készült dokumentumra (pl. Ciprus, Finnország, Magyarország, Németország, Bulgária, Hollandia, Portugália, Málta, Lengyelország, Románia és Szlovákia), ez nem általános gyakorlat az összes tagállamban. A meghallgatások rögzítésének pontossága ezért eltérő. A jegyzőkönyvbe való betekintés terén szintén eltérőek a gyakorlatok. Egyes tagállamok (pl. Finnország, Németország, Magyarország, Olaszország, Hollandia, Csehország, Szlovákia, Lengyelország és az Egyesült Királyság) az elsőfokú eljárás során biztosítják a betekintés lehetőségét, míg más tagállamok (pl. Ciprus, Görögország, Belgium, Bulgária, Románia és Franciaország) csak a határozathozatal után.

5.1.5. Jogi segítségnyújtás és képviselet (15. és 16. cikk)

A jogi vagy egyéb tanácsadóval való konzultációhoz való jogot az Unióban mindenütt hivatalosan elismerik, a tagállamok azonban megoszlanak az ingyenes jogi segítségnyújtást illetően. Ciprus, Észtország, Görögország, Franciaország, Németország, Olaszország, Lettország, Málta, Lengyelország, Románia, Szlovákia és Szlovénia követi az irányelv megfogalmazását, így az ingyenes jogi segítségnyújtást csak a jogorvoslati szakban

---

²⁶ Különösen Görögország esetében számolnak be súlyos problémákról.

biztosítják. Más tagállamok e követelményen túlterjeszkedve már az elsőfokú eljárás során biztosítanak költségmentességet (Belgium, Spanyolország, Bulgária, Finnország, Magyarország, Írország, Hollandia, Litvánia, Luxemburg, Svédország, Portugália és az Egyesült Királyság)²⁷ vagy ingyenes jogi tanácsadást (Ausztria, Csehország²⁸). Ami a jogorvoslati szakaszt illeti, a tagállamok többsége az első szintű és a további jogorvoslati eljárások során is biztosítja a költségmentességet. Ausztria és Ciprus azonban a képviselő formájában nyújtott jogi segítségnyújtást csak a felsőbb bíróságok előtti eljárásokban biztosítja. Míg Belgium, Bulgária, Csehország, Finnország, Magyarország, Litvánia, Románia, Szlovénia és Svédország a költségmentesség megítélése előtt nem alkalmaz rászorultsági vizsgálatot, más tagállamok azonban igen, és a nemzeti rendszerek között jelentős eltérések mutatkoznak az alkalmazandó küszöbök, a jogorvoslati szakaszokat és az illetékes hatóságokat illetően. Az elegendő anyagi források hiánya a legtöbb tagállamban formális előfeltétele a költségmentesség megítélésének²⁹.

A tagállamok – különböző feltételek mellett – kötelesek a jogi vagy egyéb tanácsadó számára hozzáférést biztosítani a kérelmező iratanyagához, valamint azt hozzáférhetővé tenni a jogorvoslatot elbíró hatóságok számára. A tagállamok többsége – korlátozások megállapítása nélkül – biztosít ilyen hozzáférést a jogi tanácsadók számára. Főként nemzetbiztonsági indokokra hivatkozással korlátozások vannak érvényben a következő tagállamokban: Görögország, Ciprus, Litvánia, Írország, Spanyolország, Hollandia, és az Egyesült Királyság. Néhány tagállamban (Franciaország, Olaszország) a jogi tanácsadók állítólag nem férhetnek hozzá a származási országra vonatkozó, az eljáró hatóság által alapul vett információkhoz. A jogorvoslati hatóságok általában a kérelmező iratanyagában található valamennyi információhoz hozzáférhetnek³⁰. Jogi tanácsadó Franciaországot kivéve valamennyi tagállamban jelen lehet az első meghallgatáson.

5.1.6. *A kísérő nélküli kiskorúak részére biztosított garanciák (2. cikk i) pont és 17. cikk)*

Minden tagállam biztosítja a kísérő nélküli kiskorúak képviselőt az eljárás során, e tekintetben a leggyakrabban követett eljárás a törvényes gyám vagy törvényes gyámként eljárni jogosult szervezet kijelölése. Ilyen rendszer működik Ausztriában, Belgiumban, Bulgáriában, Cipruson, Spanyolországban, Csehországban, Németországban, Görögországban, Észtországban, Finnországban, Franciaországban, Magyarországon, Olaszországban, Litvániában, Lettországon, Máltán, Hollandiában, Lengyelországban, Portugáliában, Svédországban, Szlovákiában és Szlovéniában, bár az intézményi megoldások, a részt vevő hatóságok, valamint a gyám szerepe és a gyámi minőség feltételei terén jelentős eltérések mutatkoznak. Néhány tagállam rendszerében a képviselő eltérő típusait alkalmazzák az eljárás különböző szakaszaiban vagy az eljárás során végig, ideértve a jogi tanácsadó (Ausztria, Lengyelország), nem kormányzati szervezetek (Csehország, Franciaország³¹, Portugália) vagy szociális szolgálatok (Spanyolország) általi képviselőt. Írországban és az Egyesült Királyságban a kiskorúakat egy a kiskorúak gondozásáért és jólétéért felelős szervezet képviseli.

²⁷ Finnországban, Spanyolországban, Magyarországon, Litvániában, Írországban és az Egyesült Királyságban azonban e jog a rászorultság vizsgálatától függ.

²⁸ Nem kormányzati szervezetek által nyújtott, állami forrásokból finanszírozott szolgáltatásokra való hivatkozással.

²⁹ Ezt a feltételt Belgium, Csehország és Románia nem alkalmazza.

³⁰ Nemzetbiztonsággal összefüggő korlátozásokra van lehetőség Litvániában és Spanyolországban.

³¹ Hivatkozással az eseti gondnokok rendszerére.

A képviselő kijelölése iránti kötelezettség alóli kivételeket csak néhány tagállam alkalmaz. Görögország kivételről rendelkezik arra az esetre, ha a gyermek várhatóan az elsőfokú határozata meghozatala előtt betölti 18. életévét, ha házasságot kötött, vagy korábban házas volt, vagy ha 16. életévét betöltötte és képes intézni a kérelmével kapcsolatos ügyeket. Ez utóbbi kivétel Németországban is alkalmazandó.

A kísérő nélküli kiskorú életkorának meghatározása érdekében orvosi vizsgálatra van lehetőség Szlovákiában, Luxemburgban, Litvániában, Ausztriában, Olaszországban, Cipruson, Bulgáriában, Magyarországon, Németországban, Csehországban, Belgiumban, Svédországban, Máltán, Lengyelországban, Romániában, Szlovéniában és az Egyesült Királyságban, és a kiskorút az életkor meghatározására irányuló eljárásról szóban vagy írásban tájékoztatják. E tagállamok az orvosi vizsgálat lefolytatásához megkövetelik a kiskorú és/vagy képviselője hozzájárulását is. Ha az érintett a vizsgálatához nem járul hozzá, felnőttként kezelik (Csehország, Magyarország, Hollandia, Románia, Lengyelország és Szlovákia), a hozzájárulás megtagadása kihatással van állításainak hitelességére (Ausztria és Luxemburg), vagy nem hivatkozhat az *in dubio mitius* elvére (Litvánia). Ez utóbbi eltér az irányelvtől.

5.1.7. A kérelem visszavonása (19. és 20. cikk)

A kérelem *kifejezett visszavonása* esetén az eljárást általában határozattal (pl. Belgium, Bulgária, Csehország, Finnország, Németország, Magyarország, Lengyelország és Szlovénia) vagy az iratanyagban készített feljegyzéssel (pl. Spanyolország, Franciaország, Hollandia és az Egyesült Királyság) szüntetik meg. Cipruson, Olaszországban³² és az Egyesült Királyságban a kérelmet elutasítják, Görögországban és Máltán pedig a jogszabály az irányelv megfogalmazását követi, azaz lehetővé teszi az eljárás megszüntetését vagy a kérelem elutasítását.

A tagállamok túlnyomó többsége alkalmazza a *hallgatólagos visszavonás* fogalmát. A fogalmat formálisan nem ültették át Franciaországban és Olaszországban. A kérelem visszavonására vonatkozó feltételezést megalapozó helyzetek között – az irányelvben foglalt példákon kívül – szerepel a más ország területére való jogosulatlan belépési kísérlet (Csehország) vagy a származási országba való önkéntes visszatérés (Ausztria, Belgium, Bulgária). A nemzeti szabályok általában első lépésként lehetővé teszik az eljárás megszüntetését (pl. Ausztria, Bulgária, Ciprus, Spanyolország, Finnország, Franciaország, Csehország, Magyarország, Litvánia, Málta, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Szlovénia) és/vagy a kérelem elutasítását (pl. Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Észtország, Görögország, Málta, Románia, az Egyesült Királyság).

5.2. Az elsőfokú eljárás

5.2.1. Vizsgálati eljárás és megalapozatlan kérelmek (23. és 28. cikk)

Az irányelv megköveteli a tagállamoktól, hogy a lehető legrövidebb időn belül lezárják az eljárásokat. A tagállamok különböző megközelítéseket alkalmaznak. Cipruson, Észtországban, Franciaországban, Finnországban, Németországban, Görögországban, Írországban, Luxemburgban, Máltán, Szlovéniában, Svédországban és az Egyesült Királyságban a nemzeti szabályok vagy az irányelv megfogalmazását követik (pl. Görögország, Észtország, Ciprus, az Egyesült Királyság) vagy a kellő gondosság elvét írják

---

³² Olaszországban ez a szabály akkor alkalmazandó, ha meghallgatásra már sor került.

elő és rendelkeznek a közigazgatási eljárások menetéről való tájékoztatáshoz való jogról (Finnország, Svédország). Emellett egyes eljáró hatóságok (pl. Németország, Svédország, és az Egyesült Királyság) céldátumot tűznek ki az egyes ügyek lezárására. Más tagállamokban a jogszabály határidőt állapít meg a határozat meghozatalára vonatkozóan. Ez a határidő lehet 1 hónap (Románia), 2,5 hónap (Magyarország), 2,6 hónap (Portugália), 3 hónap (Bulgária, Csehország, Litvánia, Lettország, Szlovákia), vagy 6 hónap (Ausztria, Spanyolország, Hollandia³³, Lengyelország). A határidő meghosszabbítható 1 hónappal (Magyarország, Románia), 3 hónappal (Bulgária, Litvánia) vagy 9 hónappal (Lettország). Portugáliában a határidő összesen 6 hónapig hosszabbítható meg. Ausztriában, Csehországban és Lengyelországban a határidő meghosszabbítására nem vonatkozik időbeli korlát. Olaszországban az eljárás meghatározott lépéseire külön határidők vonatkoznak.

A tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy *elsőbbséget biztosítsanak* bármely vizsgálatnak vagy *meggyorsítsanak* bármely vizsgálatot, és emellett 16 különös indok alapján is meggyorsíthatják az eljárást. Az ezen indokok körébe tartozó körülmények a kérelem nyilvánvalóan megalapozatlankénti elutasítása³⁴ során is figyelembe vehetők. A vonatkozó nemzeti megoldások következképpen nagymértékben eltérően alakulnak.

Ausztriában, Belgiumban, Csehországban, Finnországban, Észtországban, Görögországban, Franciaországban, Litvániában, Lettországban, Luxemburgban, Máltán, Lengyelországban, Romániában, Szlovákiában, Szlovéniában és az Egyesült Királyságban a vizsgálat valamely különös indok fennállása esetén meggyorsítható. A nemzeti jogban rögzített különös indokok száma tagállamról tagállamra jelentős eltéréseket mutat³⁵, és egyes esetekben eltér az irányelv megfogalmazásától. Franciaországban, Szlovéniában és az Egyesült Királyságban minden kérelmet megvizsgálják az alkalmazandó eljárás megállapítása céljából, míg más tagállamok az eljáró hatóság mérlegelésére bízzák az eljárás megválasztását. Bulgáriában, Portugáliában és Spanyolországban³⁶ először minden kérelmet előzetes eljárásban vizsgálják meg, amelynek eredményeként vagy lefolytatják a rendes eljárást az érintett tekintetében, vagy elutasítják a kérelmet az elfogadhatatlansági okok vagy az irányelv 23. cikkének (4) bekezdése szerinti okok alapján. Hollandiában először minden kérelmet megvizsgálják egy olyan eljárásban, amely a kérelem elutasításához, védelem megadásához, vagy az ügy meghosszabbított eljárásra utalásához vezethet. Svédországban a nyilvánvalóan megalapozatlan ügyeket gyorsított eljárásban bírálják el, míg Írországban egyes kérelmeknek elsőbbséget lehet biztosítani. Magyarországon és Németországban nincsenek gyorsított eljárásra vonatkozó rendelkezések.

A gyorsított eljárás lezárására vonatkozó különböző határidők: 48 óra (Litvánia); 3 nap (Bulgária, Málta, Románia és az Egyesült Királyság³⁷); 4 nap (Spanyolország³⁸ és Franciaország³⁹); 10 munkanap (Lettország); 15 nap (Belgium⁴⁰ és Franciaország); 1 hónap

---

³³ Hivatkozással a meghosszabbított eljárásra.

³⁴ Az irányelv 28. cikkének (2) bekezdése.

³⁵ Litvániában 5 ilyen indok van; Finnországban 8; Csehországban 9; Romániában 10; Máltán 11; Görögországban 14 és Szlovéniában 16.

³⁶ Spanyolországban az új menedékjogi törvény elfogadása óta két különböző gyorsított eljárás alkalmazandó a határokon, illetve az ország területén belül. A határon folytatott eljárás hasonlít a bolgár modellhez, míg az ország területén belül folytatott eljárás különleges indokokhoz kötődik.

³⁷ Ez az őrizetbe vétel esetén alkalmazandó gyorsított eljárásra vonatkozik, az adatok munkanapban értendők; Az őrizetbe vétel esetén alkalmazandó, nem felfüggesztő hatályú fellebbezési eljárásban a határidő 6, illetve 10 nap.

³⁸ Ez az őrizetbe vett személyekre vonatkozik, munkanapban értendő. 8 napig meghosszabbítható.

³⁹ Ez az őrizetben tartott kérelmezőkre vonatkozik.

(Görögország, Csehország és Lengyelország); 2 hónap (Szlovákia, Luxemburg és Belgium); 3 hónap (Ausztria és Spanyolország). Nincsenek hivatalos határidők Észtországban, Írországban⁴¹, Svédországban és Szlovéniában, míg Finnországban, Portugáliában és Olaszországban az eljárás egyes szakaszainak lezárására vonatkozó határidőket állapítottak meg⁴². Gyorsított eljárás lefolytatható az érintett személyes meghallgatásának lehetősége nélkül (Ciprus, Észtország, Görögország, Franciaország, Málta, Lengyelország, Portugália, Szlovénia és az Egyesült Királyság), a fellebbezés benyújtására vonatkozó rövidebb határidővel (Bulgária, Csehország, Írország, Olaszország, Hollandia, Lengyelország, Szlovénia, Szlovákia, Románia és az Egyesült Királyság), vagy a fellebbezés automatikus felfüggesztő hatályának beállta nélkül (Ausztria, Csehország, Spanyolország, Hollandia, Finnország, Franciaország, Olaszország, Svédország, Szlovákia és az Egyesült Királyság).

A tagállamok a kérelmet csak akkor utasíthatják el megalapozatlanként vagy nyilvánvalóan megalapozatlanként, ha az érintett nem minősül nemzetközi védelemre jogosultnak. Csehországban, Finnországban, Görögországban, Olaszországban, Lettországban, Litvániában, Máltán, Lengyelországban, Portugáliában, Szlovákiában és Szlovéniában azonban a kérelem elutasítható megalapozatlanként vagy nyilvánvalóan megalapozatlanként, ha az eljáró hatóság megállapítja az irányelv 23. cikkének (4) bekezdése alá tartozó körülmény fennállását, emellett Bulgária, Csehország, Finnország, Franciaország, Németország, Magyarország, Litvánia, Málta és Szlovénia esetében a vonatkozó nemzeti rendelkezések általában eltérnek az irányelv megfogalmazásától.

5.2.2. *Elfogadhatatlan kérelmek (25. cikk (2) bekezdés)*

Bulgária, Csehország, Ciprus, Finnország, Magyarország, Szlovákia, Görögország, Spanyolország, Olaszország, Lettország, Málta, Lengyelország, Portugália, Szlovénia és az Egyesült Királyság átültette azt a lehetőséget, amelynek értelmében a tagállam nem köteles a kérelmet megvizsgálni, ha a kérelmező részére más tagállam már menekültstátuszt adott. Bulgáriában, Csehországban, Cipruson, Magyarországon, Észtországban, Görögországban, Spanyolországban, Finnországban, Németországban, Írországban, Olaszországban, Luxemburgban, Lettországban, Máltán, Hollandiában, Portugáliában, Romániában, Szlovéniában, Svédországban, Szlovákiában és az Egyesült Királyságban a kérelem elfogadhatatlannak minősíthető, ha az érintett „az első menedék országából” érkezik. A biztonságos harmadik ország fogalma az elfogadhatósági szakaszban alkalmazandó Ausztriában, Bulgáriában⁴³, Romániában, Szlovákiában, Cipruson, Észtországban, Görögországban, Spanyolországban, Finnországban, Litvániában, Lettországban, Máltán, Hollandiában, Portugáliában, Luxemburgban, Szlovéniában és az Egyesült Királyságban. Bulgáriában, Hollandiában, Cipruson, Máltán, Szlovéniában és Portugáliában a kérelem elfogadhatatlannak minősíthető, ha az érintett a menekültstátusszal járó jogokkal egyenértékű státuszt kapott vagy kérelmezett. A későbbi azonos kérelmek elfogadhatatlannak minősülnek Ausztriában, Csehországban, Cipruson, Magyarországon, Görögországban, Spanyolországban, Olaszországban, Hollandiában, Romániában, Lettországban, Litvániában, Lengyelországban, Máltán, Szlovéniában és az Egyesült Királyságban, míg Ciprus, Görögország, Lengyelország, Málta és Portugália ezt azon eltartott felnőttek kérelmeire

---

⁴⁰ Ez az őrizetben tartott kérelmezőkre vonatkozik.

⁴¹ Írországban az elsőbbségi eljárás a gyakorlatban 17–20 munkanapig tart.

⁴² Finnországban és Portugáliában az átlagos időtartam a gyakorlatban 67, illetve 30 nap.

⁴³ Bulgáriában ez az indok az 5.2.1. szakaszban leírtaknak megfelelően a gyorsított eljárásban alkalmazható.

alkalmazza, akikre a nevükben benyújtott korábbi kérelem kiterjedt, és nem merülnek fel a helyzetükre vonatkozó új tények.

Belgium és Franciaország nem ültette át a 25. cikk (2) bekezdését, míg az e cikket alkalmazó számos tagállamban nincs külön elfogadhatósági eljárással (pl. Észtország, Finnország, Írország, Olaszország, Hollandia), más tagállamok (pl. Ausztria, Bulgária, Spanyolország és Portugália) pedig rendelkeztek elfogadhatósági eljárásról, amelynek keretében mind az elfogadhatósági, mind az érdemi feltételeket vizsgálják. A nemzeti jogszabályok több esetben olyan elfogadhatatlansági indokokról rendelkeznek, amelyek nem felelnek meg a 25. cikk (2) bekezdésének⁴⁴.

5.2.3. *Az első menedék országának elve (26. cikk)*

A tagállamok egy adott menedékkérő esetében egy országot csak akkor tekinthetnek az első menedék országának, ha ez az ország a kérelmezőt menekültként ismerte el és a kérelmező még mindig igénybe veheti ezt a védelmet, vagy a kérelmező ebben az országban egyéb, elegendő védelmet élvez, és ez az ország őt visszafogadja. Ausztria, Belgium, Franciaország, Litvánia és Lengyelország nem ültette át ezt a választható lehetőséget. Bulgáriában, Cipruson, Csehországban, Észtországban, Spanyolországban, Németországban, Görögországban, Magyarországon, Írországban, Olaszországban, Lettországban, Luxemburgban, Portugáliában, Romániában, Szlovákiában, Szlovéniában és az Egyesült Királyságban a rendelkezés az elismert menekültekre alkalmazható, míg Ciprus, Németország, Észtország, Görögország, Spanyolország, Finnország, Lettország, Luxemburg, Málta, Hollandia, Portugália, Szlovénia, Svédország és az Egyesült Királyság az egyébként elegendő védelmet élvező személyekre való alkalmazás lehetőségét is biztosítja. Az elegendő védelem fogalmát különféleképpen értelmezik, így többek között „*másfajta nemzetközi védelemként*” (Észtország), „*a genfi egyezmény szerinti hatékony védelemként*” (Portugália) és „*a tartózkodáshoz vagy a hatékony nemzetközi védelemben részesüléshez való jogként*” (Spanyolország). Németország a biztonság vélelmét alkalmazza abban az esetben, ha az érintett több mint 3 hónapig élt valamely másik harmadik országban, ahol nem fenyegeti politikai üldöztetés, Hollandia pedig a *korábbi lakóhely országának*⁴⁵ fogalmát alkalmazza. Szlovénia és Görögország az irányelv megfogalmazását követi, vagyis *elegendő védelemre* hivatkoznak. Észtországban, Németországban, Svédországban, és Finnországban az átültető jogszabályból hiányzik az a követelmény, hogy a fogalom csak abban az esetben alkalmazható, ha az érintettet a harmadik ország visszafogadja.

5.2.4. *A biztonságos harmadik ország elve (27. cikk)*

A biztonságos harmadik ország elve akkor alkalmazható, ha az érintett védelmet kérhetett volna olyan harmadik országban, amely biztonságos és az 1951. évi egyezményrel összhangban képes védelmet biztosítani, és amellyel az érintettnek kapcsolata van. Belgium, Németország, Franciaország, Olaszország, Lengyelország és Svédország nem ültette át ezt az elvet, míg más tagállamok a gyakorlatban csak ritkán alkalmazzák⁴⁶. Az elv valamely

---

⁴⁴ Ez magában foglalja a kérelem érdemi vizsgálatának mellőzésére való lehetőséget a biztonságos származási ország fogalma (Málta) vagy a jogos érdek hiánya (Bulgária) alapján, más személyes adatokkal új kérelem benyújtása esetén (Spanyolország) vagy abban az esetben, ha az érintett tartózkodási engedéllyel rendelkezik (Észtország).

⁴⁵ Ez olyan országra utal, ahol az érintett a kiutasítással szembeni hosszú távú védelmet biztosító tartózkodási engedélyt szerzett vagy szerezhet.

⁴⁶ Állítólag csak Ausztria, Spanyolország, Magyarország, Portugália és az Egyesült Királyság alkalmazza a gyakorlatban, és e tagállamok is csak korlátozott számú ügyben.

harmadik országra való alkalmazásának tartalmi feltételeit illetően a nemzeti szabályok általában vagy követik, vagy lényegében tükrözik az irányelv megfogalmazását. Több problémáról számoltak be. Csehországban és az Egyesült Királyságban az alkalmazandó jogszabály nem rendelkezik arról, hogy a harmadik országnak tiszteletben kell tartania a visszaküldés tilalmának elvét⁴⁷, míg Romániában és az Egyesült Királyságban a nemzeti feltételek nem utalnak a menekültstátusz kérelmezésének lehetőségére és a védelemben részesülésre. Finnországban, Írországban és Litvániában a hangsúlyt a harmadik országnak a menekültügyi és emberi jogi szerződésekből való részvételére és azok betartására helyezik, nem pedig az irányelv konkrét kritériumainak betartására az érintettel való bánásmód során.

A biztonságos harmadik ország elve csak akkor alkalmazható, ha a harmadik országhoz fűződő *kapcsolat* állapítható meg, amelynek alapján ésszerűnek tűnik, hogy a kérelmező ebbe az országba menjen. A nemzeti intézkedésekből hiányoznak a részletes szabályok e tekintetben, és csupán arra utalnak, hogy az érintett valamely harmadik országban „jelen volt” (Szlovénia), „átutazott és a határon vagy az ország területén lehetősége volt arra, hogy felvegye a kapcsolatot a hatóságokkal” (Románia és Egyesült Királyság), ott „tartózkodott vagy átutazott, és kapcsolat áll fenn, amely elvben lehetővé teszi az érintett számára, hogy az adott országhoz forduljon” (Portugália), ott „tartózkodott” (Csehország) vagy „lakott” (Bulgária, Görögország⁴⁸ és Málta⁴⁹). Nincsenek vonatkozó szabályok Ausztriában, Finnországban⁵⁰, Litvániában és Szlovákiában. Észtországban, Spanyolországban, Luxemburg, Cipruson a nemzeti szabályok előírják a hatóságok számára a kapcsolat megállapítását, azonban nem határozzák meg az alkalmazandó feltételeket. Hollandiában vannak vonatkozó szabályok, amelyek többek között előírják a hatóságok számára, hogy értékeljék az érintett személy harmadik országban való tartózkodásának *jellegét, időtartamát és körülményeit*.

A tagállamok kijelölhetnek biztonságos harmadik országokat és/vagy alkalmazhatják az elvet eseti alapon. Bulgária, Csehország, Románia, Szlovákia, Szlovénia és Portugália az előző megközelítést választotta, míg Ausztria, Észtország, Spanyolország⁵¹, Finnország, Görögország, Litvánia, Lettország, Málta, Hollandia és Svédország az eseti alapú megközelítést alkalmazza. Az Egyesült Királyság mind a kijelölésről, mind a biztonság esetenkénti vizsgálatáról rendelkezik⁵². A tagállamok megközelítései nagymértékben eltérnek egymástól, és általában hiányoznak a szükséges részletszabályok az adott személy biztonságának egyedi vizsgálatára vonatkozóan. Több tagállamban az érintett már az elsőfokú eljárásban jogosult a biztonság vélelmének megdöntésére (pl. Bulgária, Csehország, Észtország, Finnország, Hollandia, Szlovénia, Szlovákia), míg más tagállamokban ez a lehetőség csak a fellebbezési jog gyakorlásán keresztül érhető el (pl. Ciprus, Románia, Litvánia, Málta, Görögország, Spanyolország⁵³, az Egyesült Királyság). Bár a legtöbb esetben az érintett a biztonság vélelmét tetszőleges alapon vitathatja, több tagállam ezt az emberi jogok európai egyezményének 3. cikkével összefüggő indokokra (Málta, Hollandia, Portugália) vagy általában az emberi jogok európai egyezményével összefüggő indokokra (Egyesült Királyság) korlátozza. Finnországban és Görögországban a jogszabály nem

⁴⁷ Csehország esetében ez a 27. cikk (1) bekezdésének b) és c) pontját érinti, az Egyesült Királyság esetében csak a 27. cikk (1) bekezdésének c) pontját.

⁴⁸ Görögországban a jogszabály tartózkodási engedélyre utal.

⁴⁹ Máltán a nemzeti szabályok „jelentős időszakra” és az érintett országgal fennálló kapcsolatra utalnak.

⁵⁰ Az egyetlen követelmény, hogy az érintett „védelmet élvezhetett volna” az adott országban.

⁵¹ A gyakorlatra való hivatkozással.

⁵² A gyakorlatban csak az esetenkénti megközelítést alkalmazzák, mivel nem fogadták el a biztonságos harmadik országok felsorolását.

⁵³ A gyakorlatra való hivatkozással. A jogszabály nem tartalmaz kifejezett szabályokat.

határozza meg az indokokat. A Bizottság véleménye szerint az érintetteket az elsőfokú határozat meghozatala előtt tájékoztatni kell és tényleges lehetőséget kell biztosítani számukra az elv alkalmazásának megdöntésére⁵⁴.

5.2.5. Biztonságos származási országok (29–31. cikk)

A Bíróság megsemmisítette a biztonságos származási országok közös minimumlistájának elfogadására és módosítására vonatkozó, az irányelvben foglalt eljárási szabályokat⁵⁵. Ami a nemzeti szinten a biztonságos származási országgá nyilvánítást illeti, ez a fogalom nem létezik Belgiumban, Olaszországban, Lengyelországban és Svédországban⁵⁶. A biztonságos származási országgá nyilvánítási eljárással rendelkező tagállamok eljárásai között jelentős eltérések mutatkoznak. Cipruson, Észtországban, Magyarországon és Görögországban a fogalom országok részeire is alkalmazandó. Több tagállam (Németország, Finnország, Franciaország, Hollandia és az Egyesült Királyság) támaszkodhat az állapotmegőrző klauzulára, így a nemzeti szinten biztonságos származási országgá nyilvánítás során kevésbé szigorú kritériumokat alkalmaznak, az Egyesült Királyság pedig élt azzal a lehetőséggel, amely szerint biztonságosnak nyilváníthatja valamely ország egy részét, illetve valamely országot, vagy annak egy részét egy meghatározott népcsoport számára biztonságos országgá vagy országrésszé nyilváníthat. Míg a nemzeti jogszabályok általában rendelkeznek a biztonságos származási országok listájáról, e listákat ténylegesen csak néhány tagállam (Ausztria, Németország, Franciaország, Luxemburg, Románia, Szlovákia és az Egyesült Királyság) fogadta el, és a listák tartalma is jelentős eltéréseket mutat⁵⁷. Észtország, Csehország, Finnország, Hollandia és Portugália nem rendelkezik listáról, a fogalom eseti alapon alkalmazható, Bulgária, Franciaország, Portugália, Málta és Románia nemzeti szabályai pedig nem tükrözik teljes mértékben és kifejezetten a biztonságos származási országgá nyilvánítás irányelvben rögzített kritériumait.

Az egyéni vizsgálat követelményét általában elismerik, vagy általános elvként vagy külön a biztonságos származási ország elvével összefüggésben. Míg a biztonság vélelmének megdöntésére ugyanaz alkalmazandó, állítólag előfordulhat, hogy a kérelmezőket nem mindig tájékoztatják a hatóság azon szándékáról, hogy az elvet alkalmazni fogja⁵⁸, Észtországban, Görögországban és Szlovéniában pedig a biztonságos származási országgal összefüggő eljárásokban eltekinthetnek a személyes meghallgatástól.

5.2.6. Ismételt kérelmek vizsgálatára szolgáló előzetes eljárás (32-34. cikk)

Az irányelv lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az ismételt kérelmeket előzetes eljárás alá vonják annak értékelése érdekében, hogy azok tartalmazzanak-e olyan új körülményeket vagy tényeket, amelyek jelentősen megnövelik annak valószínűségét, hogy a kérelmező menekültnek minősül. Ilyen eljárás működik a következő tagállamokban: Belgium, Németország, Görögország, Luxemburg, Málta, Hollandia, Portugália, Románia, Svédország, és Szlovénia. Csehországban, Spanyolországban, Magyarországon és Litvániában hasonló

⁵⁴ Ez a meghallgatáshoz való jog tiszteletben tartásának elvéből következik. Lásd különösen a Bíróság C-349/07. sz. ügyben hozott ítéletét.

⁵⁵ A C-133/06. sz. ügyben 2008. május 6-án hozott ítélet.

⁵⁶ E tagállamok azonban a közös listához kapcsolódóan átültették a biztonságos származási ország fogalmát.

⁵⁷ Németország 2 EU-n kívüli országot nyilvánított ilyennek, Franciaország 18-at, az Egyesült Királyság pedig 26-ot.

⁵⁸ Hivatkozással az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának az irányelv alkalmazásáról készített tanulmányára.

kritériumokat építettek be az elfogadhatósági eljárásba, Franciaországban pedig azok a gyorsított eljárás részét képezik. Az irányelv azon kritériumát, hogy mi minősül új elemnek, a tagállamok igen eltérően értelmezik. Görögországban és Luxemburgban a jogszabály szó szerint követi az irányelvet, Németország a közigazgatási aktusok felülvizsgálatának általános indokait alkalmazza, Hollandia olyan új körülményeket követel meg, amelyek alapján valószínűsíthetően nem zárható ki a korábbi határozat felülvizsgálata, Belgium azt vizsgálja, hogy az új körülmények tartalmazzak-e az üldöztetéstől való megalapozott félelemre vagy súlyos sérelem valószínűségére utaló lényeges jeleket, Csehország a védelem megítélésének okaival való összefüggést követeli meg, míg Szlovénia, Magyarország, Lettország és Szlovákia a körülmények megváltozására helyezi a hangsúlyt. Svédország olyan új követelményeket ír elő, amelyek tartósan akadályozzák a kiutasítást. A tagállamok általában megkövetelik, hogy a kérelmezők olyan körülményeket terjesszenek elő, amelyek a korábbi vizsgálat időpontjában még nem voltak, vagy nem lehettek ismertek.

Belgium, Csehország, Portugália, Románia, Svédország az előzetes eljárást csak a korábbi kérelemről való határozathozatalt követően benyújtott kérelmek esetében alkalmazza, míg Szlovénia a kérelem kifejezett visszavonása után benyújtott kérelmekre is, Németország, Spanyolország, Görögország, Magyarország, Luxemburg, Málta és Hollandia pedig az irányelv előzetes eljárásra vonatkozó szabályait alkalmazza a határozathozatalt, valamint a korábbi kérelem kifejezett vagy hallgatóságos visszavonását követően benyújtott kérelmekre. Az előzetes eljárást csak Németország alkalmazza azon személyekre, akik az irányelv 33. cikke értelmében meghatározott időpontban nem jelennek meg a befogadó állomáson vagy az illetékes hatóság előtt.

Csehországban, Németországban, Görögországban, Luxemburgban, Máltán és Romániában az ismételt kérelmekre vonatkozó szabályok lehetővé teszik a személyes meghallgatástól való eltekintést, és Németországban, Luxemburgban, Hollandiában, Máltán és Romániában az érintetteknek az új eljárást indokoló tényeket kell megjelölniük és ilyen bizonyítékokat kell benyújtaniuk. Németország, Luxemburg, Portugália⁵⁹ és Málta megköveteli, hogy a kérelmezők az új információkat meghatározott határidőn belül nyújtsák be.

Az irányelv ismételt kérelmekre vonatkozó szabályait nem ültették át Írországban, az Egyesült Királyságban az „új kérelmek” irányelv követelményeitől eltérő rendszere működik, míg Szlovákiában a jogszabály csak annyit ír elő, hogy a hatóságoknak meg kell szüntetniük az eljárást, ha az ügyben releváns tények a korábbi kérelemről hozott határozat óta nem változtak lényegesen.

5.2.7. *A határon folytatott eljárások (35. cikk)*

Határon folytatott eljárások léteznek a következő tagállamokban: Ausztria, Belgium, Csehország, Észtország, Spanyolország, Franciaország, Németország, Görögország, Magyarország, Hollandia, Portugália, Románia, Szlovákia és Szlovénia; ezek azonban jelentős eltéréseket mutatnak a személyi hatály, a határozatok indokolása és típusai, eljárási határidők és garanciák tekintetében. Vonakozhatnak olyan kérelmezőkre, akik nem rendelkeznek a belépésre jogosító okmányokkal (Belgium, Németország, Franciaország, Hollandia, Portugália), biztonságos származási országból származnak (Németország), hamisított okmányokat mutatnak be (Csehország), fenyegetést jelentenek a nemzetbiztonságra vagy a közrendre nézve (Csehország), vagy akiknek a személyazonossága nem megállapítható (Csehország). Ausztria, Észtország, Spanyolország, Görögország, Magyarország, Portugália,

---

⁵⁹ Portugáliában a határidő alkalmazását az eljáró hatóság mérlegelésére bízják.

Románia, Szlovénia⁶⁰ határon folytatott eljárást alkalmaz minden olyan kérelmezőre, aki vagy általában a határon, vagy meghatározott helyszíneken (pl. repülőterek) nyújt be menedéjog iránti kérelmet.

A menedéjog iránti kérelem elutasításának indokai között szerepel a biztonságos származási ország elve (Ausztria, Németország, Észtország), elfogadhatósági indokok (Észtország, Spanyolország, Magyarország, Szlovénia, Portugália), a kérelem nem megfelelően alátámasztott volta (Ausztria), a kérelem nyilvánvalóan megalapozatlan volta (Németország, Spanyolország, Franciaország, Románia, Portugália, Szlovénia) és a személyazonosságra, állampolgárságra vagy az okmányok hitelességére vonatkozó hamis információkat tartalmazó kérelmek (Ausztria). Görögországban, Hollandiában és Csehországban a határon a kérelmekről általános indokok alapján döntenek. A határozathozatalra vonatkozó határidő lehet 2 nap (Németország), 3 nap (Románia), 4 nap (Spanyolország, Franciaország), 7 nap (Portugália), 8 nap (Magyarország), 15 nap (Belgium), 30 nap (Görögország, Csehország), és 42 nap (Hollandia). A határon folytatott eljárásokra vonatkozó nemzeti rendelkezések általában tükrözik az alapelveket és garanciákat, illetve az állapotmegőrző klauzulán alapuló eljárások⁶¹ esetében a 35. cikk (3) bekezdésében felsorolt minimális garanciákat. Így a határon folytatott eljárások hatálya alá tartozó személyeknek általában lehetőséget biztosítanak a személyes meghallgatásra. A nemzeti szabályok határon folytatott eljárás esetén csak Észtországban teszik lehetővé a személyes meghallgatástól való eltekintést.

5.2.8. *A menekültstátusz visszavonása (37. és 38. cikk)*

A nemzeti jog általában tükrözi a menekültstátusz visszavonásáról szóló irányelvi rendelkezéseket. Németország alkalmazza azt a választható rendelkezést, amelynek alapján a tagállamok határozhatnak úgy, hogy a menedéjog a meghatározott megszűnési rendelkezések alkalmazandósága esetén jogszabály erejénél fogva megszűnik. 2008-ban és 2009-ben Észtország, Görögország, Spanyolország, Litvánia, Lettország, Málta, Portugália és Románia egyetlen menekültstátuszt sem vont vissza, míg néhány tagállam (Írország, Luxemburg, Magyarország, Lengyelország, Szlovénia, Szlovákia és Svédország) évi 25 ügyet meg nem haladó számú visszavonásról számolt be. Az elvet 2008-ban és 2009-ben gyakrabban alkalmazták Ausztriában (105 ügy), Németországban (10 755), Franciaországban (220) és Olaszországban (95).

5.3. **Fellebbezési eljárások**

5.3.1. *A hatékony jogorvoslathoz való hozzáférés (39. cikk)*

Az irányelv megköveteli, hogy a tagállamok biztosítsanak hozzáférést bíróság vagy törvényszék előtti hatékony jogorvoslathoz, határozzák meg az eljárási szabályokat és határidőket, valamint hozzanak rendelkezéseket a jogorvoslat elbírálása alatt a tagállamban maradáshoz való jogra vonatkozóan. A tagállamok túlnyomó többségében bíróság az első szintű jogorvoslati szerv. Ez lehet szakosított bíróság (Ausztria, Franciaország és Svédország), közigazgatási bíróság (Bulgária, Észtország, Görögország, Spanyolország, Finnország, Franciaország⁶², Németország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Szlovénia) vagy

---

⁶⁰ Szlovéniában a határon folytatott eljárásokra vonatkozó rendelkezéseket a gyakorlatban nem alkalmazták.

⁶¹ Az irányelv 35. cikkének (2) bekezdése szerint a tagállamok a 2005. december 1-jén hatályos jogszabályokkal összhangban fenntarthatnak az alapelvektől és garanciáktól eltérő eljárásokat.

⁶² A belépést megtagadó határozatokra és a gyorsított eljárás alkalmazásáról hozott határozatokra hivatkozással.

általános hatáskörű bíróság (Csehország, Olaszország, Magyarország, Hollandia, Románia, Szlovákia és az Egyesült Királyság⁶³). Szakosított törvényszékek működnek Belgiumban, Cipruson, Írországon, Máltán, Lengyelországban és az Egyesült Királyságban. Az Egyesült Királyságban a Különleges Menekültügyi Fellebbezési Bizottság bírálja el a nemzetbiztonsági ügyekben benyújtott fellebbezéseket. Görögország az egyetlen tagállam, ahol a legfelsőbb közigazgatási bíróság (az Államtanács) az egyetlen fellebbezési fórum az eljáró hatóság által menedékjogi ügyekben hozott határozatokkal szemben.

A fellebbezés benyújtására vonatkozó határidők tagállamról tagállamra jelentősen eltérnek, és számos tagállam lerövidítette e határidőket az irányelv 23. cikkének (4) bekezdése, 28. cikkének (2) bekezdése, 32. cikke és/vagy 35. cikke alá tartozó határozatok, valamint az őrizetben levő kérelmezőkre vonatkozó határozatok esetében. Az általános határidő lehet 8 nap (Portugália), 10 nap (Észtország, Lettország és az Egyesült Királyság), 14 nap (Ausztria, Bulgária, Németország, Litvánia, Lengyelország), 15 nap (Csehország, Magyarország, Írország⁶⁴, Szlovénia), 20 nap (Ciprus), 21 nap (Svédország), 28 nap (Hollandia⁶⁵), 30 nap (Belgium, Finnország, Franciaország, Görögország, Olaszország, Szlovákia), és 60 nap (Görögország, Spanyolország). A lerövidített határidő lehet 2 nap (Franciaország, Románia, az Egyesült Királyság), 3 nap (Szlovénia, Németország⁶⁶, Portugália), 5 nap (Lengyelország, az Egyesült Királyság⁶⁷), 7 nap (Bulgária, Csehország, Németország, Hollandia⁶⁸), 10 nap (Ciprus), 15 nap (Belgium, Olaszország), és 20 nap (Szlovákia). Ugyanaz a határidő alkalmazandó valamennyi menedékjogi határozatra Észtországban, Finnországban, Görögországban, Litvániában, Lettországban, Lengyelországban és Svédországban.

Az automatikus felfüggesztő hatály elve vonatkozik az első szintű jogorvoslati szervhez benyújtott valamennyi fellebbezésre Bulgáriában, Magyarországon, Írországon, Litvániában, Luxemburgban és Portugáliában. Más tagállamokban az alkalmazandó kivételek köre nagymértékben eltérően alakul, így a kivételek vonatkozhatnak az ismételt kérelem további vizsgálatának megtagadását kimondó határozatokra (Belgium, Németország, Spanyolország, Lettország, Málta, Hollandia, Szlovénia, Románia, és az Egyesült Királyság), a vizsgálat folytatásának elutasítására (Csehország, Németország, Szlovénia), a határon folytatott eljárásokban hozott határozatokra (Csehország, Németország), az elfogadhatatlanságot kimondó határozatokra (Ausztria, Csehország, Finnország, Németország, Olaszország, Lengyelország, Szlovákia, az Egyesült Királyság), az irányelv 23. cikkének (4) bekezdése és/vagy 28. cikkének (2) bekezdése alá tartozó határozatokra (Ausztria, Ciprus, Csehország, Finnország, Franciaország, Németország, Olaszország, Svédország, Szlovénia, Szlovákia, az Egyesült Királyság), az irányelv 23. cikkének (3) bekezdése alá eső határozatokra (Hollandia), és az őrizetben levő kérelmezőkre vonatkozó határozatokra (Olaszország, Hollandia). Görögországban és Spanyolországban egy fellebbezés sem jár a kitoloncolás automatikus felfüggesztésével. Ha a fellebbezésnek nincs felfüggesztő hatálya, általában ideiglenes intézkedések állnak rendelkezésre. Csehországban, Görögországban és Szlovákiában azonban jogszabály nem biztosítja az ideiglenes intézkedés iránti eljárás tartama alatt a tagállamban maradás jogát. Számos más tagállamban a kitoloncolás azonnal végrehajtható az ismételt kérelmekről hozott határozatok tekintetében (Finnország, Hollandia) vagy ha az érintett veszélyt jelent a közrendre vagy a nemzetbiztonságra nézve (Hollandia).

---

⁶³ Hivatkozással a csak bíróság által felülvizsgálható határozatokra.

⁶⁴ Írországon a határidő 15 *munkanap*.

⁶⁵ Hivatkozással a meghosszabbított eljárásra. A jogszabály 4 hetes határidőt állapít meg.

⁶⁶ Hivatkozással a határon folytatott eljárásra.

⁶⁷ Hivatkozással az őrizetben levő kérelmezőkre. A gyorsított eljárásban a határidő 2 nap.

⁶⁸ Hivatkozással egy igénylési központban alkalmazott eljárásra.

Az Egyesült Királyságban, ahol az országon belüli fellebbezési jog nem áll rendelkezésre, a határozat a bírósági felülvizsgálat engedélyezésének kérelmezése vagy külföldről benyújtott fellebbezés útján támadható meg.

A tagállamok többségében az első szintű jogorvoslati szerv mind ténybeli, mind jogi kérdésekben felülvizsgálhatja a határozatot. Görögországban és Szlovéniában azonban a bíróság csak az elsőfokú határozatok jogszerűségét vizsgálja felül. Az Egyesült Királyságban a bírósági felülvizsgálat nem terjed ki a határozat érdemében való teljes körű felülvizsgálatára, és Hollandiában csak korlátozott felülvizsgálat vonatkozik az eljáró hatóság által megállapított tényekre. Míg Belgiumban⁶⁹, Bulgáriában, Spanyolországban, Finnországban, Franciaországban, Németországban⁷⁰, Olaszországban és az Egyesült Királyságban a bíróság vagy törvényszék hatásköre kiterjed az ügy *ex nunc* értékelésére, más tagállamok (pl. Csehország, Szlovénia és Hollandia) általában korlátozzák az új bizonyítékok figyelembevételének lehetőségét.

Az Európai Unió Bírósága eddig csak egy, az irányelvre vonatkozó előzetes döntéshozatali kérelmet⁷¹ bírált el. A helyzet változhat a Lisszaboni Szerződés hatályba lépése miatt, mivel ez lehetővé teszi valamennyi szintű nemzeti bíróság számára, hogy értelmezési iránymutatást kérjen a Bíróságtól, ami hozzájárulna az irányelv egységesebb alkalmazásához.

6. KÖVETKEZTETÉS

Ez az értékelés megerősíti, hogy az irányelv egyes választható rendelkezései és kivételt megállapító klauzulái hozzájárultak az Unióban a különböző megoldások elterjedéséhez, és az eljárási garanciák tagállamonként lényegesen eltérően alakulnak. Ez a helyzet nevezetesen a gyorsított eljárásokra, a „biztonságos származási országra”, a „biztonságos harmadik országra”, a személyes meghallgatásokra, a jogi segítségnyújtásra és a hatékony jogorvoslatihoz való hozzáférésre vonatkozó rendelkezések esetében. Így továbbra is jelentős különbségek állnak fenn. Emellett azonosítottuk a hiányos és/vagy helytelen átültetés több esetét, valamint az irányelv végrehajtása terén mutatkozó hiányosságokat. E hiányosságok együttes hatása következtében közigazgatási hibákra kerülhet sor az eljárásokban. Figyelemre méltó e tekintetben, hogy az elsőfokú határozatok jelentős részét semmisítik meg fellebbezés következtében.

E jelentés azt mutatja, hogy a tisztességes és hatékony menekültügyi eljárások terén az egyenlő feltételek megteremtésére irányuló célkitűzést nem sikerült teljes mértékben megvalósítani. Az irányelv helyes és egységes alkalmazásának megkönnyítése, valamint a visszaküldés tilalma és az EU Chartában foglalt egyéb jogok teljes körű tiszteletben tartásának biztosítása érdekében a Bizottság tovább vizsgálja és nyomon követi azokat az eseteket, ahol átültetési és/vagy végrehajtási problémákat azonosított. A gyakran homályos és nehezen érthető követelmények okozta eljárási különbségeket csak jogszabály-módosítás útján lehetne orvosolni. Ennek megfelelően és az irányelv végrehajtásának alapos értékelése alapján a Bizottság 2009. október 21-én az irányelv átdolgozására vonatkozó javaslatot fogadott el az azonosított hiányosságok orvoslása érdekében.

---

⁶⁹ Belgiumban az új körülmények előterjesztése azonban bizonyos feltételekhez kötött.

⁷⁰ A nyilvánvalóan megalapozatlanként elutasított ügyek kivételével.

⁷¹ A C-69/10. sz. ügy. A luxemburgi Közigazgatási Törvényszék lényegében azt kérdezte, hogy az irányelv megköveteli-e a kérelem gyorsított eljárásban való elbírálásáról hozott határozat elleni jogorvoslatot.

